

паэты планеты

ΣΑΠΦΩ
ΕΡΕΣΙΑ

Сапфо

Песні

*Пераклад са старагрэцкай
Лявона Баршчэўскага*

2016

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле наступных крыніцаў:

Frühgriechische Lyriker. III. Sappho, Alkaios, Anakreon.

Griechischer Text bearb. v. Bruno Snell.

Akademie-Verlag Berlin 1981;

Poetae melici Graeci. Edited by D. L. Page.

Oxford University Press, 1962;

Lyrica Graeca selecta. Edited by D. L. Page.

Oxford University Press, 1968;

*Grönewald, M., Daniel, R. W. Ein neuer Sappho-Papyrus // Zeitschrift für
Papyrologie und Epigraphik. Bd. 147. [Köln], 2004.*

На вокладцы:

Жуль-Элі Дэланэ

Сапфо, якая цалуе сваю ліру (фрагмент), 1876.

Музей выяўленчага мастацтва,

Брэст, Францыя.

©Баршчэўскі Л. П., пераклад на
беларускую мову, 2016.

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

Гімн Афрадыце

(Поικιλόθρον' ἀθανάτ' Αφρόδιτα...)

Прад табой чало хілю, Афрадыта,
Дзэўсава дачка – што ў цяне ты вабіш;
Неўміручая, я маю: ты смуткам
Сэрца не рві мне,

А сыдзі з вышыняў зноў, як калісьці:
Голас мой тады з далячын ты чула
І бацькоўскае пакідала неба,
Як я прасіла.

Птушкі хіжыя калясніцу неслі
Залатую па-над зямлёю чорнай,
І раз-пораз лопат магутных крылаў
Чуўся ў паветры.

Прамяністую, я цябе пазнала –
Неўміруча-ўсмешліва і лагодна
Ты спытала, што ад цябе хачу я,
Што мяне цвеліць,

Хто агонь журботы ўва мне раздзьмухаў,
І каго багіня замоў любоўных
Мне прывесці мае, і хто зрабіў мне
Гэтак балюча?..

Ты казалa: не заўважае?.. – Ўбачыць!
Не бярэ дароў?.. – Сам з дарамі прыйдзе!
Не кахае?.. – Дык закахаецца моцна,
Хоць і міжволі...

Дык сыдзі ж і сёння з прыступак трона:
Не дазволь змарнець мне ў журбоце дзікай –
У нялёгкай гэтай страшэнна хвілі
Дапамажы мне!

Роўным богу мне падаецца ў шчасці...

(Φάινεται μοι κῆνος ἴσος θεοισιν...)

Роўным богу мне падаецца ў шчасці
Чалавек, які, гэтак блізка-блізка
Седзячы з табой, твой пяшчотны голас
Слухае ўважна.

І цудоўны смех. У мяне пры гэтым
Перастала б сэрца адразу біцца.
Як цябе я ўбачу – больш не магу ўжо
Вымавіць слова.

Мой язык імгненна дранцвее, хваляй
Лёгкі жар пад скураю прабягае;
Вочы ўжо не бачаць. А вушы чуюць
Звон несціханы.

Пот з мяне гарачы цячэ, дрыжу я,
Ззяяла ўся – ужо нават болей
За траву. І маё жыццё нібыта
Скончыцца мусіць.

Ды цярпі, цярпі: ўжо далёка надта
Ўсё зайшло...

Поўню пекную атачаюць зоркі...

(Ἄστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνηαν)

Поўню пекную атачаюць зоркі –
Твар, што ззяе, бы ў покрыва ўкруцілі,
Каб яна адна ўсяму свету поўнай
Славай свяціла.

Пячора німфаў

(Δεῦρον μτμ' ἐς Κρητας .π...ναῦον...)

Да пячоры гэтай хутчэй, крыцяне!
І да яблынь, і да свяшчэнных німфаў,
Дзе над алтарамі надзвычай слаўна
Смоламі пахне.

Дзе цурчыць між срэбных галін крыніца
Ў халадку, дзе ружаў шацёр цяністы,
І дрымота мляўка з лісткаў дрыготкіх
Льецца-струменіць.

Там на поўным красак поплаве – статак.
Павявае водарам траваў вясновых,
Слодыч ад анісу йдзе; шчамяліца
Ціха ўздыхае.

Там Кіпрыда ладзіла ўсё бяседы:
Напаўняла зграбна так залатыя
Кубкі боскім трункам сваім – нектарам
Водарным, пахкім.

У вянку залатым...

(Αἰῶν' ἔγω, χρυσοστέφαν' Ἀφρόδιτα...)

У вянку залатым, о Афрадыта! –

Хай мяне б спаткаў лёс смяротны гэткі...

Каб сябровак сваіх пацешыць добра...

(...τάδε νῦν ἑταίραις)

...Каб сябровак сваіх пацешыць добра,
Ім прыгожую заспяваю песню.

...Не змяніцца пачуццям да вас ніколі...

(...ταῖς κάλαις ὑμῖν...)

...Не змяніцца пачуццям маім ніколі

Прыгажуні, да вас....

Сцішыцца плач мой...

(...κατ' ἔμον στάλαγμα...)

...Сцішыцца плач мой –
Хай вятры яго й ягоны клопат
Гоняць далёка.

Мілавіца прыйшла...

(Ἀρτίως μ' ἄ χρυσοπέδιλλος Αὔως)

Мілавіца прыйшла ў залатых сандалях.

Ці каго...

(Ἦ τιν' ἄλλον...)

Ці каго ты замест мяне яшчэ кахаш?

Вас малю, Кіпрыда і Нерэіды...

(Κύπρι και Νηρήιδες, ἀβλάβην μοι)

Вас малю, Кіпрыда і Нерэіды,
Хай вярнуўся б мой брат дадому
І жывы і здаровы. І хай яго мары б
Сталіся явай.

Хай пакаецца за свае правіны –
Ворагам на злосць, а сябрам на радасць,
Каб ніколі ўжо болей сваю радзіну
Не засмучаў ён.

Хай павініцца прад сваёй сястрыцай
І загладзіць былыя ўсе тья крыўды,
Што неабдуманая і беспадстаўна
Ён прычыніў ёй...

Хай, Кіпрыда, ён стане табе гарчэйшы...

(Κύπρι, καί σε πικροτάταν έπεύροι...)

Хай, Кіпрыда, ён стане табе гарчэйшы,
Хай не будзе больш хваліцца Дарыха,
Што спазнаць зноў любошчы каханка
Ёй удалося.

Да Анактарыі

(Οἱ μὲν ἰππῆων στρότον οἱ δὲ πέσδων...)

Конніца – камусь, а камусь – пяхота,
Трэцім – зграбныя караваны суднаў...
А як мне, дык на зямлі наймілейшы –
Толькі каханы.

Згодзіцца са мной той, хто вочы мае.
Колькі ўжо Алена мужчын прыгожых
Некалі пабачыла – хто ж ёй сэрца
Зачараваў так?

Жорсткі згубца колісь магутнай Троі...
І на ўсё яна забылася ў свеце:
Паланіла жарсць і дзіця, і маці –
Ў вір зацягнула...

Розум хісткі мае жанчына – лёгка
Нешта можа змусіць яе падацца,
А далёкім ёй стане нават блізкі,
Анактарыя.

Пра цябе, далёкую, я ўсё ж помню –
Пра хаду прыгожую і аблічча,
Што мілей мне ад калясніц лідыйскіх
З тым іхнім бляскам.

Ведаю, што здзейсніцца ўсё не можа
На зямлі, як хочаш. Дый доля дружбы
Ад мінулай любові – не дасць забыцца,
Сэрца натоліць.

...Вам прыгадаецца гэта...

(...ἀλλὰ μεμνάσεσθ...)

...Вам прыгадаецца гэта...

Бо мы самі спазналі ў сваім юнацтве

Штосьці такое.

Столькі ўбачылі мы прыгажосці...

Ты ж калісьці таксама была дзяўчынкай...

(Ἦσθα καὶ γὰρ δὴ σὺ πάρις ποτ' ἄβρα...)

Ты ж калісьці таксама была дзяўчынкай,
І цудоўна ў хоры гучаў твой голас.
Прыгадай пра гэта й зрабі нам радасць
Шчыра, сардэчна.

Бо спяшаемся мы цяпер на вяселле,
Разумееш? Як найхутчэй дзяўчатак
Ты адпусці, і багі ўжо табе за тое
Шчодро аддзячаць!

Бачыш, да Алімпа няма дарогі
Нам, смяротным...

Хоць ты любай даўно мне была, Атыда...

(Ἡράμαν μὲν ἔγω σέθεν, Ἰτθι, πάλαι ποτά...)

Хоць ты любай была мне, Атыда, даўно-даўно...

* * *

Ты тады выглядала нязграбнай, кволай.

Што рабіць, не ведаю...

(Οὐκ οἶδ' ὅττι θέω...)

Што рабіць, не ведаю: блытаніна ў думках.

Ты прыйшла...

(Ἦλθες, καλὴ ἐποίησας...)

Ты прыйшла, а я, што цябе шукала,
Полымем гарэла ў тузе нясцерпнай.

Бо той гожи...

(Ὁ μὲν γὰρ κάλος ὄσσον...)

Бо той гожи, хто вочы гожасцю вабіць;
Вабіць нас і той, хто высакародны.

...Сэрца Эрот мне зраніў...

(...Ἔρως δ' ἐτίναξέ μοι...)

...Сэрца Эрот мне зраніў

Так, як бура ў гарах у дубы ўдарае.

Як да матулі дзіця...

(Ὡς δὲ πάις πεδᾶ...)

Як да матулі дзіця, я да цябе ляцела.

Ці апрацаца мне сёння...

(Ἦρ' ἔτι παρθενίας...)

Ці апрацаца мне сёння так,

як паненцы-цнатліўцы?

Як цячэ з гары ўніз ручай халодны...

(Амфі д' ўдвар...)

Як цячэ з гары ўніз ручай халодны,
Дык яго чуваць праз галінкі яблынь.
І з лісткоў дрыготкіх там сон глыбокі
Ціха сыходзіць.

...Κίπρ...

(...Κυπρο... ας... κάρυξ ἦλθε θεῶν ...ελε...θεις...)

...Кіпр...

Вось жа прыбыў вьстун, ледзь не памёршы
ад стомы,
Вестку Ідэй нам прынёс, той пасланец хутканогі:
«...Сёння і Троя,
І, пэўна ж, Азія ўся славу давеку спазнае:
Гектар з сябрамі вязе поўную бляску нявесту
З Тэбаў святых, што ляжаць з Плакіяй побач
шумлівай,
Морам салёным вязе ён Андрмаху-красуню:
Там упрыгожванняў шмат, розных тканін
пурпуровых,
Безліч і кубкаў і ваз са срэбра, шмат косці
слановай».

Гэтак казаў пасланец. Бацька героя тады
Выбег на двор – да сяброў вестка за горад
памчала.

Мулаў прыпрэгли тады да калясніцаў прыгожих
Тыя траянцы: паспець собіла ім на сустрэчу.
Побач сядалі жанкі й зграбныя кветкі-дзяўчаты.
А паасобку ад іх ехалі й дочки Прыяма.

Ўжо й да двухколых вазкоў коней хлапцы
прыпрагалі,
І вазакoў галасы моцна гучалі навокал...

...Богападобную пару
Тлум велізарны вітаў...

...Рушыў натоўп той да Троі.
Флейтаў даносіўся спеў, радасна лютні й бразготкі
Ім туравалі паўсюль. Спевам свяшчэнным

дзяўчаты
Суправаджалі паход... Рэхам спеў іхні азваўся
Ў небе і ўсмешкі ў багоў добрыя выклікаў тут жа.
І па дарогах усіх...

Кратары, кубкі вакол...
Дыму ахвярнага пах, міра пах і цынамону
Дзіўна мяшаліся там. Бабы старыя гарлалі,
Спеў свой мужчыны вялі, славячы лірнага бога,
Богападобных яшчэ – Гектара ды Андрмаху.

З неба Эрот сышоў...

(...ἔλθοντ' ἐξ οὐράνω...)

З неба Эрот сышоў, на плячах – убор пурпуровы.

Ружоварукія дочкі Дзэвеса...

(Вродоπάχεες ἄγναι...)

Ружоварукія дочкі Дзэвеса, святыя харыты,
прыйдзіце!

Сыдзеш калі ты ў магілу...

(Κατ'ἀνοιγα δὲ κείση...)

Сыдзеш калі ты ў магілу, ніхто пра цябе не ўзгадае
І не затужыць, бо ружаў у тых садах піэрыіскіх
Ты не зрывала ніколі. Будзеш пасля ты ў Аідзе
Ценем забытым усімі проста блукаць
сярод іншых.

Пэўна, няма пад тым сонцам...

(Οὐδ' ἴαν δοκίμῳι προσίδοισαν...)

Пэўна, няма тут пад сонцам ні разумнейшай

дзяўчыны,

Ані сваім выхаваннем больш за цябе дасканалай.

Скура вяне, абвісае...

(“Εμοι μὲν ἔχαρψεν...”)

Скура вяне, абвісае на маім старэчым целе,
Локаны ўсе пасівелі, што былі чарней ад ночы.

...і каленкі не трымаюць,

Больш, як некалі, у полі я не паскачу казуляй

...што рабіць мне? Дай параду.

Бо ж ад старасці нікому не ўцячы...

Кажуць, колісь Мілавіца закаханая Тытона

Юнага звяла падманам, хітрасцю сваёй

няўрымснай.

...пастарэў і ён, бядача.

...пазбягаць пачаў ён жонкі,

...без уцех пачаў баяцца,

...смерць вымольваючы ў Дзэўса.

Мне хацелася б, аднак жа, адчування маладосці:

Я ж святло любіла сонца, што й цяпер дае

мне ўцеху.

***Пахкі, свежы кроп, о Дыке,
пяшчотна спляці ў вяночак...***

*(Σὺ δὲ στεφάνοις, ὦ Δίκα,
πέρδεσθ' ἐράτοις φόβαισιν...)*

Пахкі, свежы кроп, о Дыке, пяшчотна
спляці ў вяночак
І надзень яго – хай кудзер тваіх ён аздобай стане.
Бо цябе ва ўборы з кветак убачыць міла харытам –
Абміне іх позірк тую, што без вяночка ходзіць.

З той размаўляла я ў сне...

(Ζὰ τ'ἐλεξάμαν...)

З той размаўляла я ў сне, род якой

з Кіпра паходзіць.

Поўня заззяла ярка з нябёс...

(Πλήρησ μὲν ἐφαίνετ' ἃ σελάνα...)

Поўня заззяла ярка з нябёс!

Ля алтара дзяўчаты сталі.

...Проста з-над крылаў...

(...πτερούγων δ' ὕπα...)

...Проста з-над крылаў гучныя чуюцца спевы

Ў час, калі над абшарам лугоў сквар невыносны

шале.

Крыцянкі калісьці вялі рэй...

(Κρησσαί νύ ποτ' ὦδ' ἐμμελέως...)

Крыцянкі калісьці вялі рэй пад спевы –
Вакол алтара йшлі таночкам прыгожым,
І з кветак кілім ім пад ногі сцяліўся.

Зайшоў месяц...

(Δέδυκε μὲν ἃ σελάννα...)

Зайшоў месяц і Плеяды
Таксама. Настала поўнач.
Няўмольна час уцякае,
А я самотная ў ложку.

Лепш было б, каб памерла я...

(Τεθνάκην δ' ἀδόλως θέλω...)

.....
«Лепш было б, каб памерла я...» –
Плакала на развітанне яна.

Шмат казала, і вось яшчэ:
«Лёс, Сапфо, выпаў нам цяжкі,
Вось жа, змушана я пакінуць цябе».

Я на гэта ёй у адказ:
Што ж, бывай – згадвай пра мяне:
Ведаеш, як цябе ўсе любілі мы...

Ці забыла? Пойдзеш – згадай!
...Можа, пекнае з памяці
Выпала – усё тое, што ў нас было?..

Як з фіялак ды з руж вянком
Аздабляла сабе чало,
Побач будучы тут вось, каля мяне?..

Як сплятала кветкі, і тым
Сплётам шыю дзявочую
Абвівала сваю – як найпрыгажэй –

І намашчвала водарным
Міравым алеем ды
Царскім пахкім бальсанам цела сваё.

І на мяккім пухавіку
Лежачы, ты сваю тугу
Разганяла пяшчотна, прыгожа так...

Карагод ці з ахвярай фэст –
Анічога быць не магло,
Каб не бачылі разам там нас з табой.

Не было гаёчку вясной,
Дзе б не чуўся пад флейты гук
Гоман пекнай бяседы й дзявочы спеў...

З вышыняў Сарда...

(...ἀπὸ Σαρδ[ίων...)

.....з вышыняў Сарда
.....няспынна думкі свае нам шле.

І жывучы між нас, быццам багіню, цябе
Славіла Арыгнота –
Надта цешыў яе твой цудоўны спеў.

Ззяе яна цяпер і між лідзійскіх жанчын:
Нібы на познім сонцы
Бачны пальцаў ружовых поўні ды зор

Водбліск; і поўня лье ў бездань салёных хваль
Промні святла й на поплаў,
На якім красак шмат – не відаць канца.

Росы ляжаць наўкол, ружы чароўна цвітуць,
Водар мядова-духмяны
Ад канюшыны йдзе; свежы пах травы.

З думкаю пра цябе тут вось Атыда ўсю ноч
Поўная смутку, блукае.
Сэрца рвецца ў яе ад тугі такой.

Кліча яна: «Да мяне! Дзе вы? Хадзіце сюды!» –
Толькі той покліч не чутны:
Голас глухне ўначы ў шуме хваль марскіх.

Бо казалa тая...

(...ῥος· ἂ γάρ μ' ἐγέννα...)

...Бо казалa тая, што нарадзіла мяне:

«Калі нехта з дзяўчат, як ты,
Уплятае сабе адно
Пурпуровую стужку ў валасы,

Гэта добра пасуе ёй.
Ды калі святлей валасы
За паходню яркую ў яе,

Лепш да твару будзе вянок
З красак, што толькі расцвілі».
О Клеіда! Мітра б табе падышла,

Што саткалі ў Сардзе жанкі
З Ліды – гэтка дзіўны ўзор...

Ах, Клеіда мая, для цябе
Гэткай мітры ў мяне няма:
Дзе мне ўзяць, калі

Мітыленец тое ўчыніў?..

* * *

Гораду памятка з тых часоў,
Як Клеанактыдаў выгналі:
Там пачатак нашых пакут.

Ты ж мой сябар...

(Ἄλλ' ἔωv φίλος ἄμμι...)

Ты ж мой сябар. Таму каханку выберы юную.
Мне ж, старэйшай, ужо ніяк не жыць разам з табой.

Цёмная шата начы...

(Ὀφθαλμοὶς δὲ μέλαις νύκτος ἄωρος...)

Цёмная шата начы вочы акрыла мне.

Гора! Адоніс памёр!..

(Κατ'Ἐναίσκει, Κυθήρη'...)

Гора! Адоніс памёр! І што мы рабіцьмем, Кіпрыда?
Біце, дзяўчаты, сабе ў грудзі ды рвіце хітоны!

...Ды я не тая...

(Ἀλλά τις οὐκ ἔμμι...)

...Ды я не тая, каго цвеліць злосць
Бесперастанку: лагоднае сэрца маё.

...Ці можна ў доме, дзе шануюць муз...

(...Οὐ γὰρ θέμις ἐν μοισοπόλων...)

...Ці можна ў доме, дзе шануюць муз,
У жальбе плакаць?.. Так у нас не робіцца.

Салодкая матуля...

(Γλύκη ματєρ, οὔτοι δύναμαι...)

Салодкая матуля, мне за прадзівам няўтульна,
Бо Афрадыта зграбная мяне да хлопца гоніць.

Яблык спелы вѣсака чырванее...

(Οἶον τὸ γλυκύμαλον...)

Яблык спелы вѣсака чырванее – так висока,
Што яго збіральнікі і сарваць забылі.
Не, яны не забылі, але не здолелі дабрацца.

Геспэр, вяртаеш ты ўсё...

(Ἐσπερε, πάντα φέρεις...)

Геспэр, вяртаеш ты ўсё, што раскідала Эас уранні:

Вось тут каза,

Вось і авечка – дзіця ж забіраеш ад маці.

Дах падымай у дома...

(Ἰψοι δὴ τὸ μέλαθρον...)

Дах падымай у дома,

О Гіменэй!

Цеслі, узносьце бэзькі,

О Гіменэй!

Бо мой жаніх, як Арэй высокі,

О Гіменэй!

Ён за ўсіх іншых вышэйшы,

О Гіменэй!

З кім, нарачыны, цябе...

(Τίω σ', ὦ φίλε γάμβρε...)

З кім, нарачыны, цябе я параўнаць бы магла?

З тонкім, напэўна, прутком – трапнае параўнанне.

Шчаслівы муж, ты маеш усё...

(“Ολβιε γάμβρε, σοι μὲν δὴ γάμος...”)

Шчаслівы муж, ты маеш усё, чаго прагнуў,
Дзяўчыну ты займеў, якой дамагаўся.

Прывабны постаццю, позірк, як мёд, салодкі,
Тваё аблічча ажно зіхціць мілосцю.

...Ды ўсё ж найбольш шануе цябе Афрадыта.

Дзявоцтва, дзявоцтва...

(Παρθενία, παρθενία...)

«Дзявоцтва, дзявоцтва, скажы, куды ад мяне ты
ўцякаеш?»»

– «Ніколі ўжо да цябе, ўжо не вярнуся я».

Спакойна так...

(Δαύοις ἀπάλας...)

Спакойна так на ўлонні ў сяброўкі сваёй.

Зноў Эрот па мне цяляе...

(Ἔρως δηῶτέ μ' ὁ λυσιμέλης...)

Зноў Эрот па мне цяляе й робіць бяссільнай...

Горка-салодкае, дзікае стварэнне.

.....

Пра мяне, Атыда, табе й падумаць брыдка –

Ты, мне здрадзіўшы, да Андромеды ўцякаеш.

Андрамедзе гэта – салодкая помста...

(Ἔχει μὲν Ἀνδρομέδα κάλαν...)

Андрамедзе гэта – салодкая помста.

* * *

Што ж, Сапфо, гукаеш слаўную Афрадыту?

[Размова з Алкеем]

(A: Θέλω τί τ' εἶπην...)

[Алкей:] Хацеў бы штось табе сказаць,
ды сорам мне

Ўсё ж не дае...

[Сапфо:] Калі б ты быў шляхетны,
што з сябе ўдаеш,

І слова брыдкага прамовіць не хацеў,

Ты б вочы не адводзіў сарамліва

І гаварыў бы да мяне спакойна.

Мáю красуню-дачку...

(“Εστι μοι κάλα πάις...”)

Мáю красуню-дачку: быццам бутон залацісты,
Пекна квітнее яна, мая дарагая Атыда.
Нават і Лідыю ўсю на яе б я не прамяняла...

Дзяўчаты пекныя...

(“Гімне педэ́ Моісав...)

Дзяўчаты пекныя, фіялкапахкіх муз дарункі,
Звонкую, спевалюбную ліру спасцігайце.
Было пяшчотнае цела ў мяне, ды старасць
Зморшчын нагнала, і валасы пасівелі.
Цяпер цяжка дыхаю, і не трымаюць каленкі,
Хоць колісь танчыла я, быццам аленянятка.
Я часта плачу па тым, ды анічога не зробіш.
Старасць хоць як абмінуць? Гэткага не бывае!
Тытона-каханка з сабой ружоварукая Эас,
Кажуць, забрала была некуды на край свету.
Юнак быў прыгожы, але й яму надышла часіна
Мужам лядашчым стаць у неўміручай жонкі.

Тлумачэнні некаторых імёнаў, мянушак і назваў

АДОНІС – юны каханак Афрадыты, які загінуў падчас палявання, разарваны дзіком.

АІД (Гадэс) – тут: падземнае царства мёртвых.

АНАКТАРЫЯ – адна з улюбёных выхаванак Сапфо.

АНДРАМЕДА – суперніца Сапфо, якая пераваблівала да сябе дзяўчат з яе кола.

АРЫГНОТА – імя дзяўчыны, якая належала да кола Сапфо.

АРЭЙ – бог бураў і навальніц, пазней бог вайны, сын Дзэўса і Геры.

АТЫДА – маецца на ўвазе Андромеда, якую Сапфо, відавочна, успрымала як сваю суперніцу, бо тая мела сваё кола дзяўчат.

ГЕСПЭР – божышча вечаровай зоркі, адзін з сыноў Эас.

ГІМЕНЭЙ – бог вяселля. Вокліч «О Гіменэй!» традыцыйна гучаў падчас грэцкіх вяселляў.

ДАРЫХА – імя гетэры, звязанай з Хараксам, братам Сапфо.

ДЫКЕ – дачка Дзэўса і Феміды, якая ўвасабляла справядлівасць.

ІДАЙ – вястун з Троі.

КІПРЫДА – адно з імён-эпітэтаў Афрадыты.

КЛЕАНАКТЫДЫ – род, які быў выгнаны з Мітылены ў выніку палітычнага змагання Мелаэхра і Місіла ў часы Алкея і Сапфо. Магчыма, Клеанактыды займаліся гандлем з Усходам.

КЛЕІДА – дачка Сапфо.

МІЛАВІЦА – гл. Эас.

МІТЫЛЕНЕЦ – тут маецца на ўвазе ўладар вострава Лесбас.

НЕРЭІДЫ – марскія німфы, дачкі Нерэя і Дарыды; іх звычайна паказвалі як дзяўчат, што забаўляюцца ў марскіх хвалях з дэльфінамі і трытонамі.

ПЕЙТО – багіня-спадарожніца Афрадыты, якая ўвасабляла майстэрства пераконвання.

ПІЭРЫЯ – край у Македоніі, легендарнае месца жыхарства музаў.

ПЛАКІЯ – магчыма, назва ракі або ручая непадалёк ад Тэбаў (Фіваў), адкуль паходзіла Андрэмаха, нарочная Гектара.

ПЛЕЯДЫ – цяперашняя назва сузор’я (іншая назва – Валасажары) паходзіць ад агульнага імя сямі сяцёр, дачок Атланта і Плеёны.

ПРЫЯМ – апошні цар Троі, бацька Гектара.

САРД – горад, сталіца Лідыі.

ТЫТОН – брат Прыяма, каханак Эас, на просьбу якой Дзэўс зрабіў яго неўміручым, але не надзяліў вечнай маладосцю.

ХАРЫТЫ – Дзэўсавы дачкі, багіні прыгажосці, радасці і жаночай прывабнасці.

ЭАС (Мілавіца) – багіня-ўвасабленне ранішняй зоркі.

ЭРОТ (Эрас) – бог кахання, спароджаны Хаосам і Геяй.

ЗМЕСТ

Гімн Афрадыце	5
*** (Роўным богу мне падаецца ў шчасці...)	7
*** (Поўню пекную атачаюць зоркі...)	8
Пячора німфаў	9
*** (У вянку залатым...)	10
*** (Каб сябровак сваіх пацешыць добра...)	11
*** (...Не змяніцца пачуццям да вас ніколі...)	12
*** (Сцішыцца плач мой...)	13
*** (Мілавіца прыйшла...)	14
*** (Ці каго...)	15
*** (Вас малю, Кіпрыда і Нерэіды...)	16
*** (Хай, Кіпрыда, ён стане табе гарчэйшы...)	17
Да Анактарыі	18
*** (...Вам прыгадаецца гэта...)	20
*** (Ты ж калісьці таксама была дзяўчынкай...)	21
*** (Хоць ты любай даўно мне была, Атыда...)	22
*** (Што рабіць, не ведаю...)	23
*** (Ты прыйшла...)	24
*** (Бо той гожа...)	25
*** (...Сэрца Эрот мне зраніў...)	26
*** (Як да матулі дзіця...)	27
*** (Ці апранацца мне сёння...)	28
*** (Як цячэ з гары ўніз ручай халодны...)	29
*** (...Кіпр...)	30
*** (З неба Эрот сышоў...)	32

*** (Ружоварукія дочкі Дзэвеса...)	33
*** (Сыдзеш калі ты ў магілу...)	34
*** (Пэўна, няма пад тым сонцам...)	35
*** (Скура вяне, абвісае...)	36
*** (Пахкі, свежы кроп, о Дыке, пяшчотна спляці ў вяночак...)	37
З той размаўляла я ў сне...	38
Поўня зазьяла ярка з нябёс...	39
*** (...Проста з-пад крылаў...)	40
*** (Крыцянкі калісьці вялі рэй...)	41
*** (Зайшоў месяц...)	42
*** (Лепш было б, каб памерла я...)	43
*** (З вышыняў Сарда...)	45
*** (Бо казала тая...)	46
*** (Ты ж мой сябар...)	47
*** (Цёмная шата начы...)	48
*** (Гора! Адоніс памёр!..)	49
*** (...Ды я не тая...)	50
*** (...Ці можна ў доме, дзе шануюць муз...)	51
*** (Салодкая матуля...)	52
*** (Яблык спелы в'ісак а чырванее...)	53
*** (Геспэр, вяртаеш ты ўсё...)	54
*** (Дах падымай у дома...)	55
*** (З кім, нарачоны, цябе...)	56
*** (Шчаслівы муж, ты маеш усё...)	57
*** (Дзявоцтва, дзявоцтва...)	58
*** (Спакойна так...)	59

*** (Зноў Эрот па мне цаляе...).....	60
*** (Андрamedзе гэта – салодкая помста...).....	61
[Размова з Алкеем]	62
*** (Маю красуню-дачку...)	63
*** (Дзяўчаты пекныя...)	64
Тлумачэнні некаторых імёнаў, мянушак і назваў	65

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Сапфо

ПЕСНІ

Дызайн Марціна Русеўкага.

Рэдактар Зміцер Колас.